

В. М. Грищенко

Канівські гори

КАНІВСЬКІ ГОРИ Знаходяться на Придніпров. височині, у межах Канів. р-ну Черкас. обл. Тягнуться пасмом завширшки від 3 до 9 км правим берегом Дніпра від с. Трахтемирів до гирла р. Рось. Розташ. на стику УЩ і Дніпров.-Донец. западини. Особливістю геол. будови є дислокованість осадових відкладів (завтовшки 100–150 м), які зім'яті у складки (цей район відомий також як Канів. дислокації). К. г. є сукупністю складок і розрив. порушень осадових гір. порід мезозою та кайнозою, утвор. за участі тектон., зсув., гляціал. факторів. Домінант. тип дислокац. форм – складки-підкиди, зібрані у серії лускуватої структури. Вчені висувають низку гіпотез про походження дислокацій (гляціал., зсувну, тектон., гляціотектон., катастроф.). Вис. гір від 80–85 м (у долині Дніпра) до 255 м (південніше м. Канів). Більшість вершин мають назви, які відображають історію краю: Батурова, Пилипенкова, Московка, Чернеча, Княжа, Мар'їна, Лиса та ін. Перепади висот понад 150 м зумовили розчленованість К. г. низкою ярів (макс. глиб. до 90 м). Значній ерозії сприяло і вирубування лісів на схилах гір та їхнє розорювання. Загалом тут налічують бл. 8 тис. ярів, серед них – Хмільнянський (найбільший у Європі). Поширені підвищені розчленов. структурно-денудац. лесові рівнини, ускладнені горбами і пасмами з виходами пісковиків та густою розгалуж. яружно-балк. мережею. За фіз.-геогр. районуванням К. г. належать до Дністров.-Дніпров. лісостеп. краю Лісостеп. зони. Упродовж декількох тисячоліть вони були вкриті широколистяними лісами з домінуванням дуба, ясена. Згодом ліси майже повністю вирубані. Нині лісовий покрив відновл., але це вторинні ліси, переважно грабові діброви, репрезентов. грабом із домішкою дуба, кленів гостролистого і польового, ясена, липи, берези. Через гори проходить сх. межа суціль. поширення європ. грабових лісів. У межах К. г. – [Канівський природний заповідник](#), «Трахтемирів» *Державний історико-культурний заповідник*, *Шевченківський національний заповідник*. На Чернечій (Тарасовій) горі поховано Т. Шевченка.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Палієнко Е. Т., Мороз С. А., Куделя Ю. А. Рельєф та геологічна будова Канівського Придніпров'я. К., 1971;
2. Лаврушин Ю. А., Чугунный Ю. Г. Каневские гляциодислокации. Москва, 1982.

Бібліографічний опис:

Канівські гори / В. М. Грищенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-44856>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).